

ÇOCUK ÜNİVERSİTESİ PROJESİNİN ÇOCUKLARIN ÜNİVERSİTE ALGISINA ETKİSİ

Yard.Doç.Dr. Songül TÜMKAYA
Çukurova Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, İlköğretim Böl.

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye'de ilk kez uygulanan Çocuk Üniversitesi Projesinin çocukların üniversite algılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 9-11 yaş grubundan 220 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak için çocuklara yönelik olarak geliştirilen "Üniversite Algısı Anketi" kullanılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde kızların ve merkez okullardan gelenlerin başlangıçtaki üniversite algılarının erkeklere ve ilçe okullarından gelenlere göre daha iyi olduğu anlaşılmıştır. Proje kapsamında verilen eğitimin çocukların sonuçtaki üniversite algıları üzerinde olumlu bir katkı yarattığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Çocuk üniversitesi, üniversite, çocuk

ABSTRACT

The effects of the Kid's University Project, which is the first practice in Turkey, on the kid's university perception has been investigated in this study. The sample of the study consists of 220 children between the ages of 9 and 11. "University Perception Questionnaire" for kids is used to collect data in the study. When the results are examined, it is observed that the prior university perception of the girls, and the perception of the kids who are from provincial schools, are better than those of the boys and those of the kids who come from subprovincial schools. It is also found that training given to the kids during the project has positive effects on the final university perceptions of the kids.

Key words: Kinderuni, kids university, university, kids

GİRİŞ

İlk kez 2002 yılında Almanya'nın Tübingen Üniversitesinde uygulanan çocuk üniversitesinin amacı, çeşitli bilim dallarındaki karmaşık olguların, öğretim elemanlarınca çocuklara, kolay ve eğlenceli bir dille tanıtılmasıdır. Bu çerçevede değişik öğretim yöntemleriyle, öğrencilere küçük yaşta üniversite kavramını sevdirmek, şimdiden ilerideki başarılarını arttırmalarına bir katkıda bulunmak, bilimsellikle eğlencenin bir arada yürütüldüğünü göstermek hedeflenmiştir. Tüm bunlar dikkate alındığında temel amaç, öğrencilerimizin küçük yaşta kendilerini önemli hissetmelerini sağlamak, üniversitede emek, hak ve özgürlüklerin tüm güzellikleriyle sonsuz bir şekilde yaşanabildiğini gösterip, onları şimdiden bu güzel bilim yuvasına heveslendirmek, eğlenceli ve geliştirici derslerle okuldaki başarılarını arttırmaktır.

Almanya'dan sonra İtalya, Avusturya ve Amerikanın bir çok üniversitesinde de uygulanan çocuk üniversitesi projesi Türkiye'de ilk ve tek olarak Çukurova Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. 2004 yılından başlayarak dört dönem şeklinde yürütülen proje ilköğretimin I. kademesine devam eden 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerden seçilen 220'şer kişilik gruplardan oluşmuştur. Projeye toplam 880 ilköğretim öğrencisi katılmıştır. Çukurova Üniversitesi, Adana Valiliği ve Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile ortak olarak yürütülen bu projeye

katılacak okullar ve öğrenciler İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir.

Her grup bir dönem süresi boyunca üniversiteye haftada bir gün gelerek toplam dört etkinliğe katılmıştır. Projeye katılan birinci ve ikinci dönemdeki gruplar, Adana ili merkezinde bulunan farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilköğretim I. kademe okullarından oluşmuştur. Üçüncü dönemdeki grup Adana'nın merkez ve Ceyhan, Kozan ve Karataş ilçelerinde bulunan ilköğretim I. kademe okullarının öğrencileri, dördüncü dönem ise, Adana'daki ilköğretim I. kademe okullarına devam eden sokak çocukları oluşturmuştur. Tüm gruplardaki öğrenciler, 3, 4 ve 5. sınıflara devam eden öğrenciler arasından seçilmiştir.

Projenin eğitim koordinatörlüğü Eğitim Fakültesi'nde görevli iki öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Eğitim koordinatörleri, sorumluluk alan üç resmi kurumla iletişim, projeye katılacak öğrencilerin sınıflarını belirleme, etkinlik programını hazırlama, anlatılacak konuları seçme, ders verecek öğretim elemanlarına eğitim danışmanlığı yapma, sosyal etkinlikleri seçme, mezuniyet balosu hazırlama ve diploma törenini organize etme görevlerini üstlenmişlerdir. Aşağıda bir aylık örnek bir program ve çalışma takvimi verilmiştir.

Tablo 1: Çocuk Üniversitesi Örnek Ders Programı ve Çalışma Takvimi

I. Grup						
İTarih	Dersin Adı	Öğr.Elm.	Alanı	Yer/Saat	Oğle Yemeği	Sosyal Etkinlikler
1 07.11.2004	Mikroplar vücudumuza nasıl girer?	Prof.Dr	Tıp	M.Özsan 10:00	11:30	TIBDAM ve Ziraat Fakültesi Çiftliği Gezisi
14.11.2004	Arılar nasıl bal yapar?	Prof.Dr.	Ziraat	M.Özsan 10:00	11:30	Dans Gösterisi ve Konser
21.11.2004	Yıldızlar neden gökyüzünden düşmez?	Prof.Dr.	Fizik	M.Özsan 10:00	11:30	Film Gösterisi "Hayvan Dedektifi"
05.12.2004	Fıkralara neden güleriz?	Prof.Dr.	Eğitim	M.Özsan 10:00	11:30	Tiyatro Gösterisi "Çizmeli Kedi"

Çocuk Üniversitesi, uygulaması için seçilmiş öğrenciler, dönem boyunca okullarından alınarak rehber öğretmenlerinin sorumluluğunda haftada bir gün kampusa onlar için hazırlanan servislerle getirilmişlerdir. Çocuklar bir günlük etkinlikler sonunda da aynı servislerle okullarına teslim edilmişlerdir. Program sabahları bir buçuk saatlik bir ders ve öğleden sonraları da sosyal etkinlikler olmak üzere iki aşamalı olarak düzenlenmiştir. Öğrenciler aynı gün öğle yemeklerini de üniversitede yemişlerdir. Öğrenciler üniversiteye sivil kıyafetlerle gelmişlerdir. Her öğrenciye bir "Çukurova Çocuk Üniversitesi Kimliği" dağıtılmıştır.

Her gruba farklı dersler verilmiştir. Anlatılacak derslerin, öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun, ebeveynlerin sorulduğunda cevaplamakta zorlanacakları ve farklı alanları içeren, dikkat çekici, eğlenceli, ilginç ve eğitici konulardan oluşmasına özen gösterilmiştir. Örn., Mikroplar Vücudumuza Nasıl Girer?, Arılar Nasıl Bal Yapar?, Yıldızlar Neden Gökyüzünden Düşmez?, Fıkralara Neden Güleriz?, Kemiklerim Neden uüçlü?, Bitkiler Neden Nefes Alır? Çocuklar neden imza atamaz?. Ayrıca her dönemdeki ders programı, çocukların hem bayan, hem de erkek öğretim üyelerinden ders alabilecekleri şekilde planlanmıştır

Sosyal etkinlikler de ise, kampus içi geziler (bahçeler, çiftlikler, üretim yerleri, uzaymer, subtropik meyve bahçeleri, vb.) yapılarak, tiyatro, dans gösterileri, konserler ve çocuk

filmleri izlettirilmiştir. Gezi için gidilen birimlerin hepsi çocuklara kendi ürünlerinden sembolik birer hediye dağıtmışlardır (örn. ağaç ve meyve fideleri, ayran, portakal vs.)

Programı tamamlayan öğrencilere mezuniyet töreninde cüppe ve kep giydirilerek birer "Çukurova Üniversitesi Diploması" verilmiştir. Böylece, projedeki tüm uygulamaların gerçek bir üniversite eğitimini yansıtması sağlanmıştır.

Çocuk Üniversitesi projesi, ilköğretim öğrencilerinin gelecekteki sorumluluk bilincini geliştirmeyi, küçük yaşta üniversite kavramını sevdirmeyi ve üniversitede öğrenim görmeye yönelik motivasyonlarını artırmayı amaçlamıştır. Bu amaca ne kadar ulaşıldığını belirlemek için de projeye katılan çocukların başlangıçtaki ve uygulama sonundaki üniversite algılarında cinsiyet ve okulun bulunduğu yer açısından bir değişikliğin olup olmadığı araştırılmıştır.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırma projeye katılan üçüncü dönem çocuklarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çocukların 102'si kız, 118'i erkek öğrenciden oluşmuştur. Araştırmaya katılan çocukların 108'i Adana merkez okullarından 112'si ilçe okullarından gelmişlerdir. Ayrıca bu çocukların 73'nü üçüncü, 72'sini dördüncü ve 75'ini beşinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Yaşları 9-11 arasında değişen ve toplam 220 kişiden oluşan bu çocuklar, sosyo-ekonomik düzeyleri ve eğitim beklentileri düşük

olan okullardan geldikleri için özellikle seçilmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Öncelikle araştırmacı tarafından çocukların üniversite algılarını belirlemeye yönelik olarak 12 ifadeden oluşan bir "Üniversite Algısı" anketi hazırlanmıştır. Ankette ayrıca, isim, okul, sınıf ve cinsiyet ile ilgili sorular da yer almıştır. Anket daha önceki dönemlerde uygulamaya katılan çocuklarla yapılan ön görüşmelerden yararlanılarak geliştirilmiştir. Doğru-Yanlış şeklinde iki seçenekli olarak hazırlanan bu anket öğrencilere geldikleri ilk gün ve uygulamanın bittiği son gün olmak üzere iki kez verilmiştir.

Verilerin Analizi

Toplam 220 öğrencinin anket formuna ilişkin verileri bilgisayara aktarılmış ve verilerin analizi SPSS 10.0 programında yapılmıştır. Cinsiyet ve okulun bulunduğu yere ilişkin toplanan bilgiler yüzde ve frekans olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Cinsiyetine göre çocukların başlangıçtaki üniversite algıları Tablo 2 de görülmektedir

Tablo 2. Cinsiyetlerine Göre Çocukların Başlangıçtaki Üniversite Algıları

CİNSİYET	KIZ		ERKEK		TOPLAM					
	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %				
1-Üniversiteyi kazanmak zordur	30	29.4	72	70.6	43	63.4	75	63.6	220	100
2-Üniversitede hocalar öğrencileri dövebilir	11	10.8	91	89.2	28	23.7	90	76.3	220	100
3-Bütün profesörler erkektir	15	14.7	87	85.3	26	22.0	92	78.0	220	100
4-Evliler üniversite okuyamaz	27	26.5	75	73.5	39	33.1	79	66.9	220	100 \
5-Üniversite okumak çok para kazandırır	34	33.3	68	66.7	45	38.1	73	61.9	220	100
6-Üniversite okumak boşa zaman geçirmektir	2	2.0	100	98.0	11	9.3	107	90.7	220	100
7-Üniversiteye yalnızca erkekler gitmelidir	-		102	100	6	5.1	112	94.9	220	100
8-Üniversiteyi kazanamayanlar başarısız kişilerdir	10	9.8	92	90.2	26	22.0	92	78.0	220	100
9-Yalnızca parası olanlar üniversite okuyabilir	7	6.9	95	93.1	18	15.3	100	84.7	220	100
10-Yalnızca zeki insanlar üniversiteyi kazanır	11	10.8	91	89.2	24	20.3	94	79.7	220	100
11-Üniversite çok sıkıcı bir yerdir	22	21.6-	80	78.4	11	9.3	107	90.7	220	100
12-İniversitedeki dersler çok zordur	12	11.8	90	88.2	15	12.7	103	87.3	220	100

Tablo 2 incelendiğinde, erkek öğrencilerin % 63'ünün, kızların %29.4'ünün üniversiteyi kazanmanın zor olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Kızların bu konuda erkeklerden daha iyimser cevaplar verdikleri görülmüştür. Üniversite hocalarının öğrencileri dövebilecekleri ifadesini ise her iki grup da büyük bir çoğunlukla yanlış olarak cevaplandırmıştır. Hem kız hem de erkek öğrencilerinin büyük bir oranı profesörlerin tamamının erkek olmadığını söylemişlerdir. Evlilerin üniversite okuyamayacağını doğru olduğunu söyleyen erkeklerin oranı (%33.1) ise kız öğrencilerin oranından (%26.5) fazladır. Her iki grupta da "üniversiteyi okumak çok para

kazandırır" ifadesinin yanlış olduğunu düşünenlerin oranı birbirine yakın bulunmuştur. Kız ve erkek öğrencilerin tamamına yakın bir

kısmı, "üniversite okumak boşa zaman geçirmektir" ifadesini yanlış olarak işaretlemişlerdir. Kızların tamamı "üniversiteye yalnızca erkekler gitmelidir" ifadesini yanlış olarak değerlendirirken, erkeklerin yalnızca %5.1'i bunu doğru olarak yanıtlamışlardır. Her iki grupta çoğunlukla, üniversiteyi kazanamayanların başarısız olmadıklarını düşünmektedirler. Üniversiteyi çok sıkıcı bir yer olarak düşünen erkeklerin oran %9.3 iken bu oran kızlarda %

21.6'ya çıkmaktadır. Hem kız hem de erkeklerin büyük bir çoğunluğunun verdikleri yanıtlardan üniversitedeki derslerin çok zor olmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Tüm ifadeler incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha doğru bir üniversite algısına sahip oldukları görülmüştür.

Cinsiyetine göre çocukların sonuçtaki üniversite algıları Tablo 3 de görülmektedir.

Tablo 3: Cinsiyetlerine Göre Çocukların Sonuçtaki Üniversite Algıları

CİNSİYET	KIZ		ERKEK		TOPLAM					
	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %				
1-Üniversiteyi kazanmak zordur	17	16.7	85	83.3	28	23.7	90	76.3	220	100
2-Üniversitede hocalar öğrencileri dövebilir	-		102	100	-		118	100	220	100
3-Bütün profesörler erkektir	-		102	100	-		118	100	220	100
4-Evliler üniversite okuyamaz	4	3.9	98	96.1	9	7.6	109	92.4	220	100
5-Üniversite okumak çok para kazandırır	13	12.7	89	87.3	16	13.6	102	86.4	220	100
6-Üniversite okumak boşa zaman geçirmektir	-		102	100	-		118	100	220	100
7-Üniversiteye yalnızca erkekler gitmelidir	-		102	100	-		118	100	220	100
8-Üniversiteyi kazanamayanlar başarısız kişilerdir	4	3.9	98	96.1	13	11.0	105	89.0	220	100
9-Yalnızca parası olanlar üniversite okuyabilir	3	2.9	99	97.1	4	3.4	114	96.6	220	100
10-Yalnızca zeki insanlar üniversiteyi kazanır	5	4.9	97	95.1	9	7.6	109	92.4	220	100
11-Üniversite çok sıkıcı bir yerdir	-		102	100	-		118	100	220	100
12-Üniversitedeki dersler çok zordur	8	7.8	94	92.2	8	6.8	110	93.2	220	100

Tablo 3'e bakıldığında uygulama sonucunda cinsiyetlerine göre çocukların üniversite algılarındaki en büyük değişikliklerin, 2,3,6,7 ve 11. ifadelerde olduğu görülmektedir. Başlangıçta "doğru" olarak işaretlenen bu ifadelerdeki yanıtlar, uygulama sonucunda her iki cinsiyet tarafından tamamen "yanlış" olarak işaretlenmiştir. Diğer ifadelerde de başlangıçta "doğru" olarak yapılan işaretlemedeki oranın önemli bir biçimde azaldığı görülmüştür. Bu da çocukların aldıkları bir aylık eğitimin üniversite algıları üzerinde olumlu bir katkısının olduğunu göstermektedir.

Okulun bulunduğu yere göre çocukların başlangıçtaki üniversite algıları Tablo 4 de görülmektedir.

Tablo 4. Okulun Bulunduğu Yere Göre Çocukların Başlangıçtaki Üniversite Algıları

OKULUN BULUNDUĞU YER	MERKEZ				İLÇE				TOPLAM	
	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	N	%
1-Üniversiteyi kazanmak zordur	31	28.7	77	71.3	42	37.5	70	62.5	220	100
2-Üniversitede hocalar öğrencileri dövebilir	12	11.1	96	88.9	27	24.1	85	75.9	220	100
3-Bütün profesörler erkektir	15	13.9	93	86.1	26	23.2	86	76.8	220	100
4-Evliler üniversite okuyamaz	27	25.0	81	75.0	39	34.8	73	65.2	220	100
5-Üniversite okumak çok para kazandırır	34	31.5	74	68.5	45	40.2	67	59.8	220	100
6-Üniversite okumak boşa zaman geçirmektir	2	1.9	106	98.1	11	9.8	101	90.2	220	100
7-Üniversiteye yalnızca erkekler gitmelidir	-		108	100	6	5.4	106	94.6	220	100
8-Üniversiteyi kazanamayanlar başarısız kişilerdir	15	13.9	93	86.1	26	22.0	92	78.0	220	100
9-Yalnızca parası olanlar üniversite okuyabilir	7	6.5	101	93.5	18	16.1	94	83.9	220	100
10-Yalnızca zeki insanlar üniversiteyi kazanır	11	10.2	97	89.8	24	21.4	88	78.6	220	100
11-Üniversite çok sıkıcı bir yerdir	26	24.1	82	75.9	7	6.3	105	93.8	220	100
12-Üniversitedeki dersler çok zordur	12	11.1	96	88.9	15	13.4	97	86.6	220	100

Tablo 4 incelendiğinde, başlangıçta ilçeden gelen çocuklarda; üniversite kazanmayı zor olarak algılayan (%37.5), hocaların öğrenciyi dövebileceğini düşünen (%24.1), bütün profesörlerin erkek olduğuna inanan (%23.2), evlilerin üniversiteye gidemeyeceğini düşünen (%34.8), üniversitenin çok para kazandırdığına inanan (%40.2), üniversite okumayı boşa geçen zaman olarak değerlendiren (%9.8), üniversiteye yalnızca erkeklerin gitmesi gerektiğine inanan (%5.4), üniversite kazanamayanları başarısız olarak kabul eden (%22.0), yalnızca parası olanların üniversite okuyabileceğini düşünen (%21.4) ve üniversitedeki dersleri zor olarak değerlendirenlerin (%13.4) oranının merkez okullarından gelenlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Yalnızca üniversitenin çok sıkıcı bir yer olduğunu "doğru" olarak işaretleyen çocukların oranı merkez okullarından gelenlerde daha fazla olmuştur (%24.1).

Okulun bulunduğu yere göre çocukların sonuçtaki üniversite algıları Tablo 5 de görülmektedir.

Tablo 5. Okulun Bulunduğu Yere Göre Çocukların Sonuçtaki Üniversite Algıları

OKULUN BULUNDUĞU YER	MERKEZ		İLÇE		TOPLAM					
	DOĞRU N	YANLIŞ %	DOĞRU N	YANLIŞ %	N	%				
1-Üniversiteyi kazanmak zordur	18	16.7	90	83.3	27	24.1	85	75.9	220	100
2-Üniversitede hocalar öğrencileri dövebilir	-		108	100	-		112	100	220	100
3-Bütün profesörler erkektir	-		108	100	-		112	100	220	100
4-Evliler üniversite okuyamaz	4	3.7	104	96.3	9	8.0	103	92.0	220	100
5-Üniversite okumak çok para kazandırır	13	12.0	95	88.0	16	14.3	96	85.7	220	100
6-Üniversite okumak boşa zaman geçirmektir	-		108	100	-		112	100	220	100
7-Üniversiteye yalnızca erkekler gitmelidir	-		108	100	-		112	100	220	100
8-Üniversiteyi kazanamayanlar başarısız kişilerdir	7	6.5	101	93.5	10	8.9	102	91.1	220	100
9-Yalnızca parası olanlar üniversite okuyabilir	3	2.8	105	97.2	4	3.6	108	96.4	220	100
10-Yalnızca zeki insanlar üniversiteyi kazanır	5	4.6	103	95.4	9	8.0	103	92.0	220	100
11-Üniversite çok sıkıcı bir yerdir	-		108	100			112	100	220	100
12-Üniversitedeki dersler çok zordur	8	7.4	100	92.6	8	7.1	104	92.9	220	100

Tablo 5'e bakıldığında, uygulama sonucunda okulun bulunduğu yere göre çocukların üniversite algılarında meydana gelen değişikliklerin cinsiyet değişkeninden elde edilen bulgulara benzer olduğu anlaşılmaktadır. Değişikliklerin büyük bir kısmının 2,3,6,7 ve 11. ifadelerde olduğu görülmektedir. Başlangıçta hem merkez okullarından hem de ilçe okullarından gelen çocuklar tarafından "doğru" olarak işaretlenen bu ifadelerdeki yanıtlar, uygulama sonucunda tamamen "yanlış" olarak işaretlenmiştir. Diğer ifadelerin de "yanlış" olarak işaretlenme oranı önemli bir biçimde artmıştır. Bu sonuçlar çocuk üniversitesi projesinin özellikle ilçe okullarından gelen çocukların üniversite algılarının olumlu yönde değişmesine büyük bir katkısının olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçları, çocukların başlangıçtaki üniversite algılarının bir dönem aldıkları eğitim ve sosyal etkinlikler sayesinde başladıklarından daha olumlu bir yöne doğru ilerlediğini göstermiştir. Başlangıçtaki kızlar ile erkekler; merkez okullar ile ilçe okulları arasındaki üniversiteye ilişkin eksik algılama farklarının büyük oranda kapandığı anlaşılmıştır.

Projenin bu olumlu etkisi dikkate alınarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Çocuk üniversitesi projesinin verdiği olumlu sonuçlar nedeniyle devam ettirilmesinin,
- Projedeki bir dönemlik uygulama süresinin uzatılarak, öğrencilerin daha uzun süre üniversiteye gelmelerinin sağlanmasının,
- Projenin Türkiye'deki diğer üniversitelerde de uygulanmasının,
- Sadece ilköğretim I.kademe öğrencilerine değil, II. kademe öğrencilerine de düzenlenmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

www.kinderuni.at/
www.kinderuni.rlp.de/
<http://zope.hu-berlin.de/kinderuni/>
www.kinderuni-muenchen.de/
www.kinderuniversitaet.unizh.ch/
www.kinderuni-oldenburg.de/
www.kinderuni.com/
www.kinderuni.uni-bonn.de/
<http://comm2.atu.edu/kidsu/>
www.dsa.csupomona.edu/childrencenter/
[Kids_University_Program.asp](http://www.kids-university.de/)
www.kids-university.de/

Resim 1: Çocuk üniversitesi projesinde ders veren bir öğretim üyesi

Resim 2: Ders dinleyen çocuklar

Resim 3: Çocuklar incelemede

Resim 4: Çocuklar teleskop ile gökyüzünü inceliyorlar

Resim 5: Bir konservatuar öğrencisi gelen çocuklara konser veriyor

Resim 6: Çocuklar dans ediyorlar

A 4 I f -

W

Resim 7: Çocuklara yapılan tiyatro gösterisinden bir sahne